
Protokoll

Fra møte i faggruppen for fremmede organismer og handel med truede arter (CITES)

Dato: 03.12.2018, kl. 09.00-16.00

Sted: VKM – Sandakerveien 24c – Bygg C (1), Rom 331 og Bygg D (11), rom 103

Møteleder: Gaute Velle

Deltakere

Gaute Velle (leder), Anders Nielsen, Eli K. Rueness, Kjetil Hindar, Lawrence Kirkendall, Katrine Eldegard, Lars Robert Hole, Johanna Järnegren, Erlend B. Nilsen, Eva B. Thorstad og Kyrre Kausrud.

Forfall: Inger Elisabeth Måren, Hugo de Boer

Fra Miljødirektoratet via Skype: Esten Ødegaard, Sunniva Aagaard og Kjetil L. Jensen (kl. 09:30-12:00)

Fra sekretariatet til VKM: Martin Malmstrøm og Maria Gulbrandsen Asmyhr

Velkommen, fravær, habilitet og godtgjøring

Møteleder ønsket velkommen. Ingen hadde noe nytt å melde i forhold til habilitet. Gaute og Gisle orienterte og ledet en diskusjon rundt hvordan habilitet vurderes i VKM.

Det jobbes med å utarbeide en ny mal for habilitetsvurdering, med inspirasjon fra EFSA, som skal gjøre det enklere og klarere for alle parter.

Ang krypsiv ble det tatt en ekstra diskusjon rundt Gaute sin rolle i krypsivprosjektet. Se eget punkt lengere ned.

1. Saker fra hovedkomiteen

Gaute redegjorde for de mest relevante sakene som ble diskutert på forrige HK møte:

1) Strategier VKMs strategi 2015-2018

-
- 2) Det skal utarbeides en rapport over fremmedstoffer i mat som kan utgjøre en potensiell helserisiko.
 - 3) Prosjekt på mikroplast er godt i gang. Potensielle trusler og hvilke nivåer det finnes i ulike matvarer og i økosystemer skal utredes.
 - 4) Status for genomredigeringsprosjektet ble lagt frem og det skal startes opp to nye delprosjekter til våren. Disse skal omhandle implikasjoner for mat og fórr samt potensielle trusler mot biodiversiteten (se eget punkt lenger ned).
 - 5) Genmodifiserte herbicidtolerante planter ble diskutert.

Gaute tok også opp bruken av "opinion" i VKMs rapporter på oppfordring fra faggruppen (Lawrence). Dette ble diskutert i HK og konklusjonen ble at Sekretariatet følger opp dette.

2. Bd/Bsal

Martin hadde en gjennomgang av mandatet og litt om bakgrunnen for prosjektet. Kyrre fortalte litt om sin bakgrunn og erfaring med patogene soppsporer fra sin forskerkarriere i USA.

Økt skydannelse har blitt foreslått som en faktor som har bidratt til jevnere temperatur (senker dagtemperatur men øker nattetemperaturen) og således har fremmet spredning av soppsporer. Forhåpentligvis kan de lave temperaturene nordover bremse spredningen i Norge.

Martin jobber med å fastsette prosjektgruppen her og Anders og Kyrre fra faggruppen er med. Lawrence ytrer ønske om å delta, samt at det er en del andre personer som kontaktes både i Norge og Sverige. Forslag til prosjektgruppe fastsettes i løpet av desember.

Rapporten skal publiseres ca 15. mai 2019 og må således være ferdig språkvasket og klar for godkjenning i faggruppen til møtet 2. mai.

3. Krypsiv

Gaute redegjorde for bakgrunnen for prosjektet og tok en gjennomgang av mandatet. Dette er ikke en fremmed art for Norge, men den er lokalt fremmed og selv der den er hjemmehørende kan det oppstå problemvekst. Etablering og ettervekst av krypsiv i elver har en selvforsterkende effekt ved at etablering av krypsiv gir redusert vannhastighet som fører

Protokoll fra møte i faggruppen for fremmede organismer og handel med truede arter (CITES)

til økt sedimentering. Dette fører igjen til bedre forhold for krypsiv og ytterligere redusert vannhastighet og økt sedimentering.

Ved gjennomgang av mandatet ble det påpekt at oppdraget innebærer andre makrofytter også, men at krypsiv er i fokus. Krypsiv er også et problem i deler av Europa, og det er interessant å bringe inn kunnskap fra andre land, og også andre lignende arter når det kommer til bekjempelse av makrofytter.

Det ble diskutert om dette er riktig forum for å gjøre en slik vurdering, og om det var mulig å komme med noe nytt siden det har vært et krypsivprosjekt på Sørlandet i flere tiår. Krypsivprosjektet på Sørlandet har mandat til å gjøre inngrep mot problemvekst (luking, klipping etc.). Det drives også forskning på krypsiv ut fra denne gruppen. Sentrale spørsmål som denne gruppen jobber med er "Hva trengs av kunnskap?" og "Hva bør pengene brukes til?". Dette ledet på sikt til initieringen av et prosjekt for VKM.

Både kommende dørstokkarter, andre potensielle problemarter kan vurderes. Dessuten kan det være et resultat at prosjektgruppen i VKM, som et uavhengig organ, kommer frem til at dette er et mindre omfattende problem.

Gaute ønsket en diskusjon rundt hans rolle og habilitet i dette prosjektet i.o.m at han sitter i FoU-gruppen i krypsivprosjektet på Sørlandet. FoU-gruppen består av representanter fra Miljødirektoratet, NVE, Fylkesmannen, politisk valgte fra kommunen, vannkraftbransjen og forskere (Therese Fosholt Moe fra NIVA og Gaute Velle fra NORCE/ Universitetet i Bergen). Velle er betalt for å sitte i FoU-gruppen via sin hovedarbeidsgiver NORCE (tidligere Uni Research), og NORCE har de siste fem årene hatt ca 250 000 i gjennomsnittlig årlig prosjektstøtte til forskning på krypsiv finansiert av Krypsivprosjektet på Sørlandet. FoU-gruppen initierte oppdraget til VKM og Velle har bidratt til den opprinnelige oppdragsteksten på oppfordring fra Miljødirektoratet. Slik det fremstår nå vil dette antagelig ikke være noe problem, men det oppfordres til at faggruppen tenker over hvordan dette vil se ut utenfra? Hvordan hadde situasjonen vært om temaet var laks?

Innspill på kompetansebehov: Vannplanter (NIVA?), Økosystemekspertise og zoologisk kompetanse (hvordan påvirkes fiskebestander og bunndyr?). Kyrre melder seg som frivillig til å delta fra FG10. Dette viderefremmes til prosjektleder (Micael) som gjør en totalvurdering av kompetansebehov og ressurser. Undersøk også med andre faggrupper om de har relevant kompetanse.

Det foreligger ikke noen endelig frist for prosjektet, men det er et sterkt ønske fra Miljødirektoratet at rapporten skal være ferdig i rimelig tid innen Krypsivprosjektet på

Protokoll fra møte i faggruppen for fremmede organismer og handel med truede arter (CITES)

Sørlandet skal ha møte i desember 2019. Således forsøker vi å ha prosjektet oppe til godkjenning på faggruppemøtet 9. september.

4. Pukkellaks

Kjetil redegjorde for status på prosjektet og utsettelsen grunnet vurdering av habilitet. Det ble også en gjennomgang av hvem som er med i prosjektet og mandatet og bakgrunnen for at vi begynner med det siste punktet (ToR#6) om mulige tiltak mot invasjon av pukkellaks.

Som det ble diskutert på oppstartsmøtet for prosjektet kan det være aktuelt å se på klimadata for å lete etter korrelasjoner mellom blant annet overflatetemperatur og svingninger i pukkellaksforekomstene. På faggruppemøtet ble det besluttet at Lars Robert Hole kalles inn til neste fysiske møte, så diskuterer resten av prosjektgruppa hva vi har av data og hva vi trenger på Skypemøtet i januar. I følge Hole skal det finnes en god del satellittdata etc som vi antageligvis kan bruke.

Gaute dro opp problemstillingene knyttet til endringer i økosystem/food-webs og at denne delen kanskje trenger å styrkes. Erlend B. Nilsen dras inn på den terrestriske delen av økosystemforandringer. Han blir da også invitert med på neste fysiske møte (i midten av mars 2019).

Kyrre informerer om at han kan tilstrekkelig med russisk til å oversette og sammenfatte russisk litteratur (utover det parasitt/patogen spesifikke). Prosjektgruppen diskuterer behovet for dette på Skypemøtet i januar.

Martin hadde også en gjennomgang av rapportmalen, hvordan denne er bygget opp rundt mandatet og tanken bak å strømlinjeforme rapportene fremover slik at det er lettere å knytte metoden opp mot rapportskrivningen.

Publisering ser ut til å bli i desember 2019, men ToR#6 skal være ferdig til mars/april 2019 (ikke publisert).

5. CITES Vågehval

Maria presenterte hva en NDF (non-detriment finding) er og hva som skal gjøres, samt gangen i en slik vurdering. Faggruppen skal fungere som godkjenningsgruppe for denne rapporten, men det er åpent for at medlemmer også kan bidra i en prosjektgruppe. Kyrre og Erlend melder sin modelleringskompetanse til rådighet. Det ble dermed bestemt at Kyrre og

Protokoll fra møte i faggruppen for fremmede organismer og handel med truede arter (CITES)

Erlend er med på dette prosjektet fra start (tidlig januar 2019). Skal det gjøres grundig modellering må tidsfristen justeres. Maria diskuterte dette med oppdragsgiver, og fikk positive tilbakemeldinger. Venter på endelig avgjørelse.

Bakgrunnen for hvorfor dette oppdraget kommer nå ble etterlyst.

Havforsker Nils Øien er med (har mye data og har regnet på dette før). Jostein Starrfelt skal også bli med på utregninger. Ellers er Eli og Maria med. Potensiell frist 30. juni.

6. Rensefisk

Mandatet ble gjennomgått og diskutert opp i mot et tidligere oppdrag. Et uavklart spørsmål er om det også skal vurderes effekter på økosystemet der rensefisken er høstet. Martin undersøker dette.

Prosjektgruppesammensetningen er ikke klar enda, men Johanna og Eli er med fra faggruppen. Flere navn på eksterne eksperter ble nevnt, og Martin tar kontakt med disse. Endelig prosjektgruppe forventes ferdigstilt i løpet av desember.

Fristen for publisering er tentativt satt til september 2019 i påvente av endelig bestilling.

7. CRISPR

Martin fortalte kort om genomredigering og om de to nye delprosjektene som skal startes opp der. På delprosjektet for mulige påvirkninger av biodiversiteten er Lawrence og Inger, som begge også sitter i faggruppen for genmodifiserte organismer, fra sekretariatets side tiltenkt sentrale roller. Men det trengs flere personer inn her og både Anders, Hugo og muligens Kjetil er klare for å bli med i denne gruppen. Dessuten er Kyrre interessert i mikroorganismer i biodiversitetshenseende, så prosjektleder og prosjekteier tar en prat om omfang og behov på dette i løpet av de nærmeste ukene.

Fristen for hele prosjektet er sommer 2019.

8. Terminologiveilederen

Gaute gjennomgikk essensen av Terminologiveilederen og VKMs rolle i risikokommunikasjon og gjennomgikk de ulike skalaene og mulige beskrivelser som er presentert i denne veilederen.

Protokoll fra møte i faggruppen for fremmede organismer og handel med truede arter (CITES)

Det var bred enighet i gruppen om at det er en god idé å jobbe for et så enhetlig språk som mulig, og at det er fordelaktig med en matrise (rød, gul, grønn etc) som oppsummerer risiko.

9. Møter av felles interesse / Eventuelt

Gaute opplyste at medlemmer av faggruppen kan søke VKM om å få dekket utgifter til deltakelse i møter og lignende som er relevante for jobben de gjør i VKM.

Anders har søkt penger fra OECD om å holde en workshop/konferanse om sprøytemidler og ikke-dødelige effekter på pollinatorer. Målet er å bringe forskere, risikovurderere, risikohåndterere og bruksregulerere sammen for å diskutere hvor vi står og hvorvidt forskningen svarer på de spørsmålene som er mest relevante for regulering av sprøytemidler. Hvorvidt pengene kommer avgjøres i løpet av desember. Hvis finansieringen går i orden vil nok dette være mest interessant for faggruppen for plantehelse, samt sekretariatet. Men, hvis noen er spesielt interessert skal vi nok finne plass.

Erlend er med på å arrangere to workshops i løpet av kommende vinter: en som omhandler kommunisering av usikkerhet, og en som omhandler metoder for å gjennomføre og skrive kunnskaps-synteser.

10. Ny møtedato

På møtet ble det spikret følgende datoer for de fire planlagte faggruppemøtene neste år. Datoene er:

- onsdag 13. februar
- torsdag 2. mai
- mandag 9. september
- mandag 2. desember

Protokoll fra møte i faggruppen for fremmede organismer og handel med truede arter (CITES)